

До питання про фонологічні особливості англо-американських запозичень в сучасній французькій мові

Запозичення, які є результатом тісних економічних, наукових та культурних зв'язків між народами, є одним із джерел поповнення словникового складу тієї чи іншої мови.

Французький словник нараховує значну кількість слів іншомовного походження. В сучасних умовах розвитку міжнаціональних контактів, розширення сфери діяльності різних міжнародних організацій чітко простежується тенденція до зростання питомої ваги іншомовної лексики, зокрема англо-американських запозичень. Аналізуючи їх фонологічні особливості, слід зазначити, що серед них є і етимологічно французькі слова. Йдеться про так звані подвійні запозичення, тобто слова, які були запозичені англійською мовою ще в попередні історичні епохи, і які зараз повертаються у французьку мову але вже з певними фонетичними та морфологічними змінами.

Слова англо-американського походження почали проникати в французьку мову ще у XVIIст. Особливо посилювався вплив англійської мови у післявоєнні роки, чому значною мірою сприяв розвиток науки, техніки, нових інформаційних технологій тощо. Продовжується ця тенденція і в наші дні. Завдяки рекламі та засобам масової інформації англо-американські запозичення проникають у всі сфери життя французького населення, витісняючи французьку лексику. Такі слова як *Ok, best-seller, hobby, building, marketing, thriller, stress, establishment, Internet, multimedia* стали невід'ємною частиною французької лексики. Все частіше зустрічаються вони і у французьких словниках [2,3,4]. Питання про доцільність вживання англо-американських запозичень знаходяться в центрі уваги не лише французьких лінгвістів, які виступають за чистоту рідної мови, а і французького уряду, який протягом п'ятнадцяти століть своєї історії приділяє велику увагу збереженню та розвитку

національної мови. У 1996 році була створена спеціальна комісія з термінології, яка або схвалює створення та функціонування неологізмів, або ж пропонує французькі еквіваленти запозичень. Список рекомендованих до використання іншомовних термінів публікується в «Journal officiel». Основними критеріями створення таких термінів є «реальна необхідність у тому чи іншому неологізмі, його відповідність морфологічній та семантичній системі французької мови» [1,79]. Так, наприклад, за згодою Французької академії був створений новий термін *céderom* від англійського *CD-ROM*. Вчені навіть склали списки англо-американських запозичень, які вони пропонують вилучити із словників і замінити їх французькими лексичними одиницями. І дійсно немає потреби вживати англіцизми, якщо існують їх французькі еквіваленти:

Англ.		Фр.
<i>Week-end</i>	-	<i>fin de la semaine</i>
<i>e-mail</i>	-	<i>courriel, courrier électronique</i>
<i>news</i>	-	<i>les nouvelles, les actualités</i>
<i>on line</i>	-	<i>en ligne</i>
<i>business-center</i>	-	<i>centre d'affaires</i>

Аналізуючи фонологічні особливості англо-американських запозичень, слід зауважити, що їх асиміляції сприяє спільне латинське походження багатьох слів, а також етимологічна спорідненість та схожість значної кількості французьких і англійських кореневих та афіксальних морфем. Потрапляючи у французьку мову, вони відразу ж починають вимовлятися відповідно до норм французької фонетики: *reflexible* [rifleksibl] – *réflexible* [refleksibl]. Ось чому вливаючись у структуру французької мови, вони зазнають незначних фонетичних та морфологічних змін. І чим менша різниця в структурі французьких та англійських слів, тим менших змін у вимові зазнають запозичення: *scanner* [skanə]- *scanneur* [skanœr].

Незаперечним доказом того, що запозичення увійшли у словниковий склад французької мови, є утворення від них похідних слів відповідно до дериваційних законів французького словотворення: *stock* (склад) – *stockage*

(зберігання на складі); *test* (тест) - *tester* (проводити тестування) – *testeur* (той хто проводить тестування). У цьому зв'язку слід зауважити, що утворювати похідні слова спроможні лише ті запозичення, які набули статусу найбільш уживаних слів у французькій мові. Щодо фонетичних змін, то їх зазнають майже всі англо-американські запозичення.

Фонетична асиміляція слів американського походження – це досить складний процес, який включає асиміляцію іншомовних звуків, зміщення наголосу на останній склад, що є необхідною умовою французької вимови, морфологічну асиміляцію. Аналізуючи рівень асиміляції лексики англо-американського походження у фонологічному аспекті, можна виділити а)запозичення, що зберігають свій морфемний склад, але зазнають певних фонетичних змін і б)запозичення з частковою морфемною заміною, коли останній сегмент англійського слова замінюється схожим по вимові суфіксом французької мови.

Наведемо найбільш типові приклади фонетичної та морфологічної асиміляції англо-американських запозичень.

I. Запозичення без морфемної зміни.

Фонологічні системи різних мов дуже рідко співпадають. Адаптуючись до системи французької мови, більшість слів англо-американського походження вимовляються відповідно до законів французької фонетики. Так наприклад англійська буква «а» вимовляється у французькому варіанті як [a]: англ. *happy-end* [hæriend] - фр. [ariend] –щасливий кінець, англ. *snack-bar* [snæk] - фр. [snak] – кафе, де можна швидко поїсти, або як [o] у словах: *hall* [ol], *basket-ball* [basketbol]. Буквосполучення «oo» вимовляється так як і в англійській мові [u]: *boom*, *baby-boom* [bebibum] –підвищення народжуваності. Буквосполучення «an» вимовляється як носовий [ã]: англ. *slang* [slæŋ] - фр. [slãg] - сленг, жаргон. Англійська буква «u» вимовляється у більшості випадків як [œ]: *club* [clœb], *puzzle* [pœzl].

Широкого розповсюдження у французькій мові набули англо-американські запозичення, які закінчуються на «ing» і які, адаптуючись до

фонетичних правил французької мови, вимовляються як [ŋ] *marketing* [markɛtiŋ], або як [ŋg]: *building* [bildiŋ], [bildiŋg]; *doping* [dopiŋ], [dopiŋg],

II. Запозичення з частковою морфемною заміною.

Потрапляючи у французьку мову, англійський ненаголошений кінцевий сегмент «er» стає наголошеним згідно правил французької вимови. У більшості запозичених слів «er» асоціюється з французьким суфіксом «eur» і відповідно вимовляється як [œr]: *leader* [lidœr], *speaker* [spikœr]. У деяких словах вимова вплинула і на їх орфографію. Так англійські слова *reporter*, *supporter*, які раніше вимовлялися [rɛportœr], [syportœr] зараз на письмі мають форму *reporteur*, *supporteur*. Аналіз сучасних французьких словників показав, що деякі запозичення такого типу мають два варіанти вимови і орфографії: *best-seller* [bestsɛlœr], [bestsɛlɛr] – книга, яка користується попитом, *scooter* [skutoœr], [skuter] –моторолер. І лише у деяких англо-американських запозиченнях закінчення «er» вимовляється як [ɛr]: *lazer* [lazɛr], *docker* [dokɛr].

Як бачимо з наведених прикладів, англо-американські запозичення функціонують згідно фонетичних норм французької мови.

Підсумовуючи зазначимо, що процес адаптації лексики англо-американського походження відбувається шляхом максимального наближення її до англійської вимови, або вимови її на французький лад. Та все ж найбільш типовим засобом асиміляції англо-американських запозичень є часткова заміна звучання англійських слів відповідно до фонологічних та морфологічних особливостей французької мови.

Література

1. Гак В.Г. Французский язык в современном мире /В.Г. Гак// Иностранные языки в школе.-2002.-№2. С.72-80.
2. Le Petit Robert. – Paris, 2003. – 2756 p.
3. Dictionnaire des mots contemporains /Gilbert P./ - Paris, 1991 – 375 p.
4. Le maxidico. Dictionnaire encyclopédique de la langue française. - Éditions de la Connaissance. – 1996. – 1716 p.

